

Samtidssang

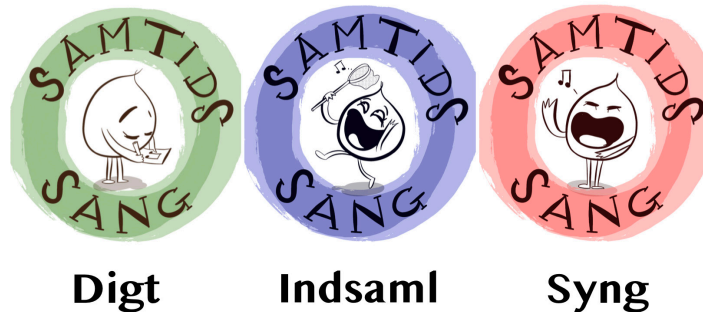
Demokratisk og nytænkende sangprojekt, der opildner til at digte, indsamle og synge nye samtidige sange

Thomas Vigild

Den danske sangskat er fyldt med tekster og melodier, der rammer os på tværs af tid og sted. Men sangskatten trænger i høj grad til en opdatering med nye tekster, der spejler vores nuværende fælles samtid. Hvor er eksempelvis sangene om bankskandaler, it-terror, plastikoperationer, sociale medier, den danske velstand, racisme, at vinde i lotto eller klimaet?

Det er her sangprojektet Samtidssang kommer i spil. Samtidssang handler om at digte, indsamle og synge nye danske sange på eksisterende melodier og dermed styrke, demokratisere, destabilisere, levendegøre og omsmelte den danske sangskat, så den både rummer fortiden i den eksisterende form og samtiden med nye ord og emner. Samtidssang består af tre dele:

- DIGT – at inspirere til digtning af nye danske samtidssange
- INDSAML – at indsamle og udgive nye sangtekster til samtidssange, så de bliver tilgængelige via tryk eller digitalt
- SYNG – at synge nye danske samtidssange ved sangarrangementer rundt om i hele landet

Målet er både at lære vores rige danske sangskat at kende, men samtidig puste liv i nye fællessange om vores samtid, nutid og fremtid. På den måde er Samtidssang en syngende rejse gennem tiden, da vi først synger og sanser det sangfundament, som vi står på, men ud fra dette også mærker gnisten til at digte nye sangtekster på kendte melodier. Grunden til denne prioritering er genkendelighed og større legelyst med sangene – det er bare mere tilgængeligt at digte nye tekster til kendte melodier.

Målet for Samtidssang er også at skabe et frirum og forum, hvor de bedste lejlighedssange, selskabssange, festsange, nationalsange og fjollesange kan synges – bare det er nye, levende og livsoplysende tekster koblet til eksisterende melodier. Det må godt være fjollet, personligt, pinligt og banalt, fordi det er folkets sange. Så ja, også onkel Tages hakkende konfirmationssang er en samtidssang, fordi sange ikke behøver have årtiers lang levetid. Det er fint, hvis en sang kun lever i et nu, i et øjeblik – men indsamles og synges, det kan den stadigvæk.

Allerede nu har jeg som projektleder indsamlet over 20 samtids-sange fra danske forfattere som Stine Pilgaard og Charlotte Weitze, avisdigteren Lars Kanit og radioværten Tore Leifer. Først præsenterer jeg Tore Leifers sang om en meget omtalt sag fra 2018 om en sang, da en ansat ved Copenhagen Business School følte sig krænket over ”Den danske sang er en ung blond pige”:

Den danske sang er en kynisk krænker

Tekst: Tore Leifer, 2018. Frit inspireret af Kai Hoffmanns tekst fra 1924.

Melodi: ”Den danske sang er en ung blond pige”, Carl Nielsen, 1926.

Den danske sang er en kynisk krænker,
der forulemper ved fællessang.
Den former tanken i rimets lænker,
men intet er, som det var engang.

Den danske sang, når den dybest klinger,
har klang af race, af køn og magt,
men tankens vogtere nidkært svinger
en ny tids pisk over sunget og sagt.

Syng ikke, Danmark! Lad hjernen tale,
for hjernesproget er køn og magt.
Lyt ikke mere til nattergale!
Mod privilegierne står du på vagt.
En ny tids tanker skal være rene,
korrekte, blanke som glas og stål.
En fortids frihed – at tro og mene –
må vige, glemmes. Det er vores mål!

PH-inspiration

Inspirationen til Samtidssang kom delvis fra Poul Henningsens ret så feministiske udgave af ”Det var en lørdag aften” fra Helsingør Revyen (1953). Den vender den gamle folkevises motiv helt om, men bibeholder melodien, så både den gamle og den nye står i dag i Højskolesangbogen og kan synges af alle ([hør sangen her](#)). Se f.eks. disse vers 4 og 6:

4. Du ønsker jeg skal mene
om kunst og politik,
hvad alle andre mener
er god og dannet skik.
Jeg går med håret som jeg vil.
Det ligger i mit blod.
Jeg mener det, jeg mener selv.
Jeg mener tværtimod.

6. I mener alle sammen
det samme triste skidt.
Først læser I avisen
så er I lige vidt.
For bare det at tænke selv
er ikke fint papir.
Man synes hvad alle andre synes,
og gentager hvad de siger.

Bemærk, at man dermed både kan remixe og genfortolke gamle klassikere ("Den danske sang er en kynisk krænker"), men også digte helt nye sammenhænge som f.eks. "Vintersang uden Sne" af Stine Pilgaard.

Vintersang uden sne

Tekst: Stine Pilgaard, 2019.

Melodi: "Blæsten går frisk over Limfjordens vande", Povl Hamburger, 1937.

Januar puster sin rastløse vilje
over isen på sø og fjord
rådvild og sær som en splittet familie
mågernes skrig i vemodigt kor
Trængt op er hvert væsen i kuldens krog
med mørkets logik og på vinterens sprog.

Januar er som en løgn, man vil glemme
langstrakte brætspil du aldrig vandt
sange som synges med rystende stemme
flettede hjerter med flosset kant
et år bliver fortid, forladt og brugt
et ødelagt bord, der engang var smukt.

Januar holder en handske i hånden,
trækker vejret så dybt og træt
røgringe danser i menneskeånden
som en uvirkelig cigaret
vi hoster, vi nyser, vi har så ondt
mens sommerens genfærd går rastløst rundt.

Januar vinker og drager fra landet
istap glimter som lys fra tag
fjorden den fryser, så går vi på vandet
natten bliver kortere dag for dag
for foråret findes og alt kan ske
når blomsterne vågner i smeltet sne.

Samtidig har nærværende forfatter skrevet en "sangmeldelse" – en anmeldelse, der kan synges – for at vise bredden i den type tekster. Fordi: kan man ikke synges en anmeldelse af en sangbog? Her vers 1 og 5:

Højskolesangbog for dreng og pige – en anmeldelse

Tekst: Thomas Vigild, 2018.

Melodi: "Den danske sang er en ung blond pige", Carl Nielsen, 1926.

1. En højskole-sangbog for dreng og pige
der går og skråler i Danmarks hus
er nu udkommet, og det vil sige
at poder højsyng kan med et sus.
Det var på tide og hvilken samling
af fir-halvfjerds stykker sangbart guld.
Men alt er dog ikke fryd og gammen,
der er klart mangler, før pladen er fuld.

5. Men mange sange har lange, trange
ret ældre ord, som vil volde biks.
Når storken spanker i grønne enge,
når gravensten mærker dødelig dræ.
Her sukker jeg efter ord-forklaring.
Lidt sproglig hjælp ville være rart.
For kan du huske, hvad valne er, ja
så er du mer' end almindelig smart.

Slutteligt kan samtidssange også have en satirisk og mere politisk brod – som f.eks. denne "Asylansøgerens Sang" skrevet af Lars Kanit, som er pseudonym for Asger Berg, der siden 1971 har skrevet sangtekster (kaldet avis-viser) til medier som Frederiksborg Amts Avis, Dagbladet Ringsted/Roskilde/Køge, Herning Folkeblad og Midtjyllands Avis. Her alle vers:

Asylansøgerens sang

Tekst: Lars Kanit, 2014.

Melodi: "I Danmark er jeg født", Poul Schierbeck, 1926.

I Danmark er man stødt, kan jeg fornemme,
fordi jeg søger om asyl hos jer.
Jeg kunne ikke mere bo derhjemme
på grund af al den nød og krig, der er.
Men her ved skov og strand
er fred og ingen fare,
og fred og frihed er en sjælden vare.
Dig elsker jeg! Danmark, et bedre land.

Ja, undskyld, hvis jeg ligger jer til byrde,
men det var slemt – det var mit liv, det gjaldt.
Derhjemme er der folk, der kun vil myrde,
og der er vold og terror overalt.
Dog, li'så snart jeg kan,
så vender jeg tilbage.
Men tak for gæstfrihed i disse dage.
Dig elsker jeg! Danmark, et bedre land.

Her skinner solen over grønne plæner,
og jeg kan nyde Danmarks fri natur.
Vel bor vi fire i en stålcontainer,
og vi er tredive om et wc-skur,
og vi må hente vand,
men ingen her må sulte.
Og kun i mareridt er vi forfulgte.
Dig elsker jeg! Danmark et bedre land.

Som det kan ses i sangteksten, så opstår der pludselig en form for ”dissonans” mellem forventningerne til sangen og sangens reelle indhold. Netop den slags skuren mellem det klassisk nationalromantiske og det satirisk politiske er en vigtig hjørnesteen i udvælgelsen af samtidssange.

Samtidssangs sekundære mål er derfor at indsamle og synge nye danske sange fra hele Danmark og blive en selvstændig onlinebaseret indsamling og sangbog. Ved fællessangsarrangementerne er det målet at invitere sangere og sangskrivere til at mødes for både at synge fællessange fra vores allerede eksisterende sangskat og kaste sig over samtidssangene. Målet er dermed dobbelt, idet vi både ønsker at udbrede den allerede eksisterende rige danske sangskat og samtidig arbejde målrettet på at få skabt nye fællessange om vores samtid.

Samtidssang er både et frirum og et forum, hvor de bedste lejlighedssange, selskabssange, festsange, nationalsange og fjollesange kan synges. Kriteriet er i al sin enkelthed, at det skal være nye, levende og livsdannende tekster koblet til eksisterende melodier.

Links

”En højskolesang for dreng og pige”:

https://www.hojskolebladet.dk/nyhedsarkiv/2019/jan/hojskolesangbogen-for-boern/?fbclid=IwAR2bdjtiV-pUado5S7-RBxv5EpgiwZq5Xjv-8kaGPgHfzMn317f32J7_fEAE

”PHs - Det var en lørdag aften”:

<https://krok.dk/?p=128>

Thomas Vigild (f. 1978), cand.mag i Musikvidenskab, Datalogi og Spilkultur fra Københavns Universitet og IT-Universitetet i København, er højskolelærer og leder af Spiludviklings-linjen på Vallekilde Højskole samt journalist, konsulent, designer og foredragsholder inden for spil, leg, brætspil, spilkultur, spildesign og teknologi. Derudover er han gådedesigner i firmaet HV?M, der udformer gåde-gåture og gåde-rum for kommuner, museer, firmaer etc. Skriver freelance om spil, apps og teknik, og er koordinator for SpilBar-events i København samt juryformand for den danske kritikerbaserede brætspilspris Guldbrikken.